

จุดแข็งของคนไทยอยู่ที่ไหน

“จับใจจับจุดแข็งของตัวเองได้ ชีวิตมันจะมีความสุขมาก”

ลุงเอก

สมัยคุณทักษิณเขาได้ไปจ้างมหาวิทยาลัยเคสล็อกมาทำวิจัยว่า จุดแข็งของคนไทยอยู่ที่ไหน เพื่อที่จะได้ขายสินค้าได้ถูกต้อง เขาก็ไปศึกษาเยอรมัน จุดแข็งของเยอรมัน สิ่งที่เขาทำอะไรแล้วขายได้หมดคืออะไร ? วิศวกร (Engineer) รถไฟฟ้าก็มาจากเพราะเขามีจุดแข็งเป็น engineering culture ให้ท่านทราบไว้ว่าคนไทยไม่ได้มีจุดแข็งทาง Engineer Culture นะ แต่เราไปก็อปปี้แบบของเขามาแล้วมาทำกับคนไทย ท่านเคยดูซาลี แซปลินไหม ? ที่ชั้นนี้อตเวลาผลิตสินค้าจนกระทั่งเวลาเดินกลับบ้านก็ไปชั้นคนที่ใส่เสื้อที่มีกางเกงที่มีสายคาดเอี่ยม มันแสดงให้เห็นว่าคุณเป็นเหมือนเครื่องจักรเลย นั่นแหละคือเยอรมัน เพราะว่าเยอรมันเป็นต้นกำเนิดของ Bureaucracy Theory หรือทฤษฎีองค์กรเชิงราชการ นั่นคือที่เยอรมันใช้ เยอรมันทำอะไรเป็น engineer ขายได้หมดเช่น รถ เครื่องบิน รถไฟฟ้า

มาถึงฝรั่งเศส เขาขายแฟชั่น น้ำหอม ซึ่งมันก็ตรงกับบุคลิกของเขา เพราะเขาไม่อาบน้ำ ๑ - ๒ อาทิตย์ถึงจะอาบน้ำครั้งเพราะว่ามันหนาว เพราะฉะนั้นจึงต้องใช้น้ำหอม ใส่เสื้อผ้าก็ต้องใส่เสื้อผ้านสวยๆ แล้วแพ่งด้วย เสื้อผ้าตัวหนึ่งเป็นแสน ฝรั่งเศสจึงทำอะไรที่เป็นแฟชั่น เช่น น้ำหอม เพราะเขาเป็น Chic culture (เก๋ หู เท่ห์) ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของเขา เขาทำอะไรด้านนี้ก็ขายได้หมด

ญี่ปุ่น หลากๆ ท่านอาจจะเคยไปเที่ยวญี่ปุ่นแล้ว เวลาเข้าส้วมที่ญี่ปุ่นจะมีที่นั่งน้ำอุ่นน้ำเย็น มีปุ่มเต็มไปหมด เวลาหนาวอากาศเย็นก็สามารถกดปุ่มให้ที่รองนั่งอุ่นก่อนค่อยนั่ง ยิ่งโถส้วมราคาแพงปุ่มยิ่งเยอะมาก ผมเคยได้ไปดู Media World เมื่อสัก ๑๐ กว่าปีมาแล้วทันสมัยมาก เวลานั่งประชุมกันผมจะคุยกับคุณแต่อยู่ที่อยู่คนละประเทศผมสามารถคุยกันได้ผ่านคอมพิวเตอร์ ใครที่ใช้ BB บาง ? ใครที่ยังไม่มีทุกซ์พอให้ซื้อ BB มาใช้ ชีวิตมันจะยิ่งทุกซ์มากกว่าเดิมอีก ญี่ปุ่นจึงมีวัฒนธรรมเป็น IT culture อะไรที่ผลิตเป็นสินค้า IT ขายได้หมด ประเทศ

อีกประเทศที่มีนิสัยเหมือนคนไทยเลย คือประเทศอิตาลี อิตาลีเป็นคนในยุโรปที่ไม่เหมือนคนในยุโรปเลย อิตาลีทำอะไร เขาขายศิลปะ วาดรูปปั้นรูป ทำน้อยชิ้นแต่ราคาแพง ใครเคยไป Paragon ชั้นบนใหม่ รถ Lamborghini คันละ ๓๐ ล้าน ผลิตไม่มาก ๓๐ ล้านเทียบกับผลิตรถ Toyota ๖๐ คัน แต่อิตาลีผลิต Lamborghini, Alfa romeo, Ferrari รถดั่งๆ อิตาลีทำด้วยมือ การออกแบบสุดยอดเลย แล้วอิตาลียังเลี้ยงควายด้วย แล้วที่เขาชอบคือชีสนมควาย สมัยที่รัชกาลที่ ๕ เสด็จไปก็ขอควายมาเลี้ยง หากใครยังไม่รู้ว่าชีสนมควายเป็นยังไงให้ไปที่หัวหิน ซอย ๙ มีโรงงานทำชีสนมควาย คนอิตาลีจะชอบทาน แต่คนไทยไม่เคยทาน ทั้งๆ ที่มีควายเต็มบ้านเต็มเมือง

นอกจากนี้ประเทศอิตาลี เขาขายความสำเร็จที่อาหาร อาหารอิตาเลียนก็คือศิลปวัฒนธรรมของเขา หรือของชิ้นหนึ่งเขาใจความมีชีวิตใส่เข้าไปทั้งหมด เอาสิ่งมีชีวิตทำด้วยมือ ทุกอย่างคนไทยก็ทำอย่างนี้เก่ง เพราะว่าคนไทยมีรูปลักษณะประเทศในแง่ภูมิรัฐศาสตร์คล้ายกับประเทศอิตาลี อิตาลีเขาเป็น Top Booth ประเทศไทยก็เป็นด้ามขวานยื่นลงไปในทะเลเหมือนกัน ลักษณะวิถีชีวิตก็เหมือนกัน อิตาลีวิถีเขาทำเกษตร และวิธีการเรียนของเขาน่าแปลกคือ อิตาลีเวลาสอบเลื่อนชั้นต่าง ๆ ใช้สอบปากเปล่า แต่ก่อนเราก็สอบปากเปล่า แต่เดี๋ยวนี้ใช้วิธีเป็นข้อเขียนแบบมีตัวเลือกแล้ว ซึ่งไม่ใช่ตัวตนของคนไทย แต่เมื่อไหร่จะข้ามชั้นเช่น จากประถมเป็นมัธยม เด็กอิตาลีต้องเขียนด้วย สอบปากเปล่าด้วย บ้านเราบ้าเรียน อ่านตำรา ท่องตำรา เขียน แต่ของเขาสอบด้วยปากเปล่าเลย เพราะฉะนั้นถ้าคุณไม่รู้จริงคุณก็ตอบไม่ได้ คุณต้องเข้าใจด้วยไม่ใช่อ่านอย่างเดียว ไม่ใช่อ่านพอท่องจำได้แต่คุณต้องเข้าใจเพื่อตอบได้ ยกเว้นเวลาจะขึ้นจากประถมเป็นมัธยม คุณต้องสอบปากเปล่าพร้อมด้วยเขียนหนังสือ แต่ไม่ได้สอบปากเปล่ากับครูประจำชั้นคนเดียวเท่านั้น เขาต้องสอบกับคนทั้งหมด ๕ คน มีครูประจำชั้น มีครูที่อยู่ในโรงเรียน มีคนที่มาจากกระทรวงศึกษาธิการ มีคนที่มาจากในชุมชนของตัวเองที่ได้รับความเคารพนับถือ ให้เขามาดูแลตรงนี้ มาร่วมฟังเด็กสอบ ห้องเรียนหนึ่ง 20 คน เขาสามารถทำได้ ห้องเรียนบ้านเรา ๕๐ คน เพราะฉะนั้นถึงทำไม่ได้ ครูไม่มีสิทธิมาสอน เด็กคนนี้นิสัยดี คนนี้นิสัยไม่ได้ พูดว่าไม่ได้เลย แต่บ้านเราครูเหมือนแม่ เหมือนมาร เหมือนพี่ เป็นทุกอย่าง ที่นั่นไม่มีสิทธิ ครูมีสิทธิอย่างเดียวคือสอนให้ความรู้เท่านั้นเอง ไม่มีสิทธิมาสอนอย่างอื่น เขามีสุนทรียสูงมากเลย ความสุนทรียนำมาซึ่งวัฒนธรรมของเขาจึงได้ชื่อว่าเป็นวัฒนธรรมแบบ Sexy culture ของทุกๆ อย่างของเขา sexy มากเลย ยกเว้นคน

คนไทยจึงเหมือนอิตาลี เพราะฉะนั้นถ้าคนไทยทำอะไรเหมือนอิตาลีต้องขายได้แน่นอน คือขายอะไรที่ต้องใช้ความปรารถนา ที่ต้องเป็นศิลปะ ที่เป็นวัฒนธรรม ที่ต้องเป็นอะไรที่ Individual ทำ ไม่ใช่ลงแรงทำกันแบบเยอะๆ ตัวอย่างเช่นที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ ท่านให้คนที่ไม่มีทักษะอะไรมาฝึกจนกระทั่งมีทักษะและแสดงผลงานที่พระที่นั่งวิมานเมฆ สวยงามและละเอียดมาก นั่นแหละคนไทยทำอย่างนั้นเก่ง แต่เราไม่ค่อยชอบทำแบบนั้น เราหันไปขายคอมพิวเตอร์ หันไปขายอะไรแบบเยอรมัน ซึ่งเราไม่ใช่สไตล์แบบเยอรมัน

เพราะฉะนั้นจุดแข็งของคนไทยอยู่ที่รสสัมผัสของคนไทย (Human Touch Culture) ก็คือความสุนทรีย์อยู่ที่ตัวคน เมื่อไหร่ที่เราขายรสสัมผัสของคนไทย รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ทั้งหมด ขายเมื่อไหร่เราสามารถขายได้หมดทั้งชีวิต ตลอดชีวิตไม่มีหมด รสสัมผัสที่เราสามารถขายได้ เช่น ทำอาหารด้วยรสสัมผัสคนไทย ชิมด้วยปากของคนไทย อร่อย อาหารไทยเป็นหนึ่งใน 4 ของโลกรองมาจากอาหารจีน ฝรั่งเศส อิตาลีและอาหารไทย รสสัมผัสขายอะไรได้อีก ขายสปา ขายการนวด ใช้รสสัมผัสคนไทยเดี๋ยวนี้สปาขายได้ตลอด มีประธานเครือข่ายคนไทยที่เวนิสมาพบผมบอกว่า กำลังจะทำสปาในเวนิส

ขายความเป็นตัวตนของคนไทยในต่างประเทศด้วย เพราะฉะนั้นคนไทยจุดแข็งอยู่ที่ขายบริการ ต้องทำ เรื่องการท่องเที่ยว ขายบริการจะเก่งมากเลย นี่คือจุดแข็งของคนไทย เพราะคนไทยคิดอะไรเก่งในด้านที่มีสิทธิในตัวตน หากยังทำแบบขายเหมือนเยอรมันสุดท้ายก็เจ๊งหมด เพราะมันไม่ใช่ทักษะคุณ เพราะคนไทยไม่มีวินัย เช่น การเข้าแถว ยิ่งเป็นทหารโตขึ้นยิ่งเข้าแถวยาก ยิ่งโตขึ้นยิ่งต้องใช้เวลา ๒ - ๓ เท่า ของนายทหารเด็ก ๆ เพราะมันไม่มีระเบียบวินัย

ท่านลองดูสิ ประเทศอื่นเวลาเขาเดินแถว อาวุธของเขาตรงเป็นแนวเป๊ะหมดเลย หน้าของคนก็ตรงหมด ท่านลองดูสยามทหารไทยดูสิครับ คนหนึ่งหันหน้าด้านขวา บางคนหันหน้าตรง คนนี้ชี้ไปทางหนึ่ง คนนี้ชี้ไปอีกทางหนึ่ง เดินแถวก็ไม่มีระเบียบวินัย มันบ่งบอกถึงนิสัยถาวรของคนไทย ไม่มีวินัย การไม่มีวินัยแล้วคุณจะทำอะไรละ หากคุณผลิตผลิตแบบญี่ปุ่น แบบเยอรมัน คุณเตรียมตัวตายได้ มีคนที่ไม่วินัยมาทำของเสียหายหมด อะไรที่เราผลิตเป็นชิ้นที่ออกมาแล้วมีความสุนทรีย์ คนไทยจะทำเก่งมาก ท่านสังเกตอะไรไหม ? คนไทยจะผลิตหุ่นยนต์แล้วชนะเป็นที่หนึ่งของโลกบ่อยมาก แกะสลักน้ำแข็งก็ทีหนึ่งของโลก

เราไปดูตำราตะวันตกมากเกินไปหรือเปล่า ทั้ง ๆ ที่จุดแข็งมันอยู่ที่ตัวตนของเรา

สิ่งที่เป็นจุดแข็งของคนไทยทั้งหมด ฝรั่งเศสจะเขียนออกมาเป็นตำราแล้วนำมาขายเรา ฝรั่งเศสเริ่มมาเรียนวิถีพุทธมากขึ้น ฝรั่งเศสเริ่มมาเรียนเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวสร้างขึ้นมามากขึ้น แล้วก็เขียนมาทำตำราเพื่อมาขายเรา จุดอ่อนของคนไทยอยู่ตรงนี้ เมื่อไหร่เราคิดได้แล้ว เราใช้ความสุนทรีย์ที่ตัวตนผลิตเศรษฐกิจวิถีที่มีชีวิตได้แล้ว เราต้องทำออกมาเป็นรูปแบบให้ชัดเจน เราต้องทำเป็นกรอบเป็นวิธีการ เป็นทฤษฎีเป็นตำราออกมาให้ได้ ยกตัวอย่าง ฤษีตัดตน เกิดขึ้นตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๓ ที่สร้างไว้อยู่ในวัดโพธิ์ สุดท้ายญี่ปุ่นก็จะนำไปจุดสิทธิบัตร เราขาดวิธีการจัดการ สุดท้ายมีความสุนทรีย์มีตัวตน มีสิ่งที่เป็นคุณค่าเป็นรากฐานแล้ว จะต่อยอดอย่างไร วิธีการต่อยอดเราต้องสอนตรงนี้ให้มาก ๆ สอนเรื่องการประยุกต์ พุดง่าย ๆ คือให้เด็กไทยหัดคิดเองทำเอง ยกตัวอย่างนักศึกษามหาวิทยาลัย เกษตร ไปชนะที่หนึ่งของโลก เรื่องการสร้างซอฟต์แวร์ที่ออกแบบเพื่อช่วยเหลือผู้พิการทางการได้ยิน ที่ประเทศโปแลนด์ โดยร่วมแข่งขันกันร้อยประเทศ เด็กไทยไปชนะในต่างประเทศมาเยอะแยะมากมาย วันนั้นก็กลายเป็นว่าเรานั้นแหละที่เข้มแข็งเรื่องนี้ เราไม่ต้องไปคัดลอกใครมาทั้งสิ้น เราสามารถสร้างของเราเอง ยกตัวอย่างอีกเรื่อง คนที่ชนะอันดับ ๒ ของการสร้างหุ่นยนต์ คือวิทยาลัยการอาชีพของ นครศรีธรรมราช ทำไมมหวิทยาลัยหลักที่เรียนตามตำราตะวันตกกลับสู้ไม่ได้เลย แล้วคนที่ชนะที่หนึ่งของประเทศไทย กลายเป็นมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ไม่ใช่มหวิทยาลัยอื่น ๆ วันนี้ต้องกลับมาข้อนดูตัวเองว่าเราไปดูตำราตะวันตกมากเกินไปหรือเปล่า ทั้ง ๆ ที่จุดแข็งมันอยู่ที่ตัวตนของเรา

วันนี้เราต้องมาหาตัวตนของเราให้พบว่าจุดแข็งของคนไทยอยู่ที่ไหน เหมือนอย่างที่พี่แอ๊ดบอกไว้ว่า “หาหัวใจให้เจอก็เป็นสุข” เมื่อไหร่ที่เราจับใจจับจุดแข็งของตัวเองได้ชีวิตมันจะมีความสุขมาก เอาอะไรมาแต่งเติมมันสวยงามหมด แต่เมื่อไหร่ที่เรายังจับตัวตนของเราไม่ได้ อะไรมาแต่งเติมมันมีความสุขทั้งหมดเป็นปกติ